

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 059/15

KLAGER: Jon Andreas Håtun
ADRESSE:
PUBLIKASJON: Her og Nå
PUBLISERINGSDATO: Nr 8/15 (20. februar)
STOFFOMRÅDE: Helse/livsstil
SJANGER: Artikkel
SØKERSTIKKORD: Premissene, ta hensyn til mennesker i sorg, arbeidsprosess, bildebruk, titler
REGISTRERT: 23.02.2015
BEHANDLET I PFU: 28.04.2015
BEHANDLINGSTID: 28.04.2014
KLAGEGRUPPE: Privatperson
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Her og Nå's forside i nr. 8/15 publiserte et større bilde av Anbjørg Sætre Håtun og Jon Andreas Håtun, sammen med tittelen:

**«Anbjørgs ektemann
SORGEN GÅR IKKE OVER».**

Like over tittelen var det en gul stjerne med en tekst:

«1 år siden hun døde!»

Inni bladet gikk artikkelen over tre sider. Tittelen var:

**«Jon Andreas Håtun ett år etter Anbjørgs død
VI HENTET KREFTER HOS HVERANDRE»**

Ingressen:

«Det er ett år siden Anbjørg Sætre Håtun tapte kampen mot kreften. – Sorgen går ikke over, forteller enkemannen Jon Andreas Håtun.»

Brødteksten:

«Da Anbjørg Sætre Håtun måtte gi tapt for kreften i januar 2014, bare 41 år gammel, hadde hun åpenhertig delt sin tøffe kamp med hele Norge. Nylig ble verdens kreftdag markert på Månefisken i Oslo i regi av Kreftforeningen. I en samtale med møteleder Kari Birkeland fortalte musikeren [Jon Andreas Håtun](#) (41) om minnene etter hans kjære Anbjørg.»

[...]

«- Vi hentet krefter hos hverandre - og spilte ball med hverandre. Det er jo sånne enkle små ting som for eksempel å drikke vin etter at vi hadde fått en ganske heftig beskjed, sa Håtun til det fullsatte lokalet. Fra scenen kom følelsene.»

Artikkelen ble avsluttet slik:

«Han er tilbake i arbeidslivet og jobber for tiden også med sin nye plate.»

Artikkelen var illustrert med flere bilder. To arkivbilder og to nye bilder. Arkivbildene var ett parbilde av Anbjørg og ham, og ett bilde av Anbjørg. De nye bildene var ett større oppstilt bilde av ham tatt på vei inn til arrangementet Verdens kreftdag, og ett av ham på scenen sammen med programleder Kari Birkeland tatt på samme arrangement. Bildeteksten her var:

«**STYRKE:** Jon var åpen på at han som en styrke for å komme igjennom ting bruker mange av de samtale de hadde den siste tiden, og boken hun ga ut rett før hun døde, sa Jon under arrangementet til Kreftforeningen.»

Artikkelen ble også publisert på nett den 20. februar 2015.

KLAGEN:

Klager er Jon Andreas Håtun. Han reagerer sterkt på oppslaget, spesielt forsiden, da han aldri har blitt intervjuet av Her og Nå om dette, takket nei til forespørsel om intervju og var intetanende om at dette kom.

Håtun opplyser at han på Verdens kreftdag, et arrangement i regi av Kreftforeningen, holdt et innlegg på Månefisken i Oslo. Der fortalte han sin historie som pårørende (Anbjørgs ektemann og enkemann).

Håtun skriver: «Å stille opp på noe slikt er ekstremt krevende. Jeg ville derfor at mitt budskap ble mellom meg og mitt publikum. Dette presiserte jeg overfor to journalister fra Her og Nå som var der, og jeg sa at jeg ikke ville at de skulle gjengi noe fra scenen - verken skriftlig eller via foto. Samtidig var det en fotograf fra Kreftforeningen der som tok bilder og i et øyeblikk klarte Her og Nås fotograf å ta et bilde av meg likevel, back stage. Jeg sa at de ikke skulle bruke dette, og at jeg på ingen måte ville komme med noen uttalelse - noe de maste veldig om. Etter to runder vedrørende dette, en gang før jeg sto på scenen, og en gang etterpå, sa journalistene at de skulle respektere mine ønsker.» Håtun reagerte derfor sterkt da han så Her og Nå to uker etterpå.

Klager mener oppslaget er misvisende da det ser ut som han har stilt opp for bladet. I tillegg opplever han stjerne/bomben som svært krenkende «en slik man selger simple budskap

med, som «øker mest» osv – også formilder man i stedet 1 år siden hun døde!»

Inni bladet reagerer han på publiseringen av bildet, tatt fra scenen, som han ba journalistene om ikke å bruke, og det reageres på at journalistene har gjengitt det meste av det han sa fra scenen. Klager mener Her og Nå må ha benyttet opptaksutstyr, da han er gjengitt så å si ordrett.

Håtun opplyser at han har sagt nei til portrettintervjuer med Dagbladet Magasinet og VG Helg, og avslått forespørsler fra flere forlag, som har ønsket å fortelle hans historie. Han skriver: «Jeg mener Her og Nå på det groveste utnytter min sorg (...) jeg opplever også at Her og Nå har stjålet min historie uten mitt samtykke. Når de i tillegg får det til å se ut som jeg har stilt opp er det ekstra grovt.»

Håtun opplyser at han har stilt opp til noen få intervjuer tidligere (KK, VG Helg og Dagbladet), i forbindelse med Anbjørgs bok som Håtun ferdigstilte etter hennes bortgang. Han skriver at han opplevde disse redaksjonene som varsomme og at han ble behandlet godt, blant annet ved at han som pårørende i intervjusituasjonen kunne ha mulighet til å trekke seg. Han fikk samtidig full sitatkontroll.

Klager skriver «Her og Nå-saken kom helt bardust på meg. Det jeg nå opplever ødelegger for min sorgbearbeidelse, som følge av økt stress. Mitt innlegg var ment for et dedikert publikum, ikke som en riksdekkende kjendissak.» Klager viser til en rekke punkter i VVpl., blant annet 3.9, 3.10, 4.1, 4.3 og 4.4.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Her og Nå avviser brudd på god presseskikk. Det opplyses at Her og Nå kontaktet pressesjefen i Kreftforeningen i forkant av markeringen for å informere om at Her og Nå ønsket å dekke arrangementet «Verdens kreftdag».

Det vises til vedlagt epost fra Her og Nå, og følgende svar fra pressesjefen i Kreftforeningen:

«Supert. Jeg er til stede. Til orientering har Jon Andreas Håtun meddelt at han i utgangspunktet ikke ønsker å intervjues av media i for- eller etterkant av møtet. Det må respekteres. Men det som sies fra scenen kan selvsagt refereres og fotograferes.

Med vennlig hilsen/best regards
Erik Vigander
Pressesjef/head of media relations

Kreftforeningen”

Her og Nå skriver at Anbjørg Sætre Håtun var en profilert helsejournalist som valgte å være svært åpen om sin sykdom, både i intervjuer, sosiale medier og i bokform. Det vises til at det også ble nevnt av Håtun fra scenen at Anbjørg var åpen for å inspirere folk til å ha et best

mulig liv med kreft.

Videre forteller Her og Nå at deres fotograf spurte Håtun om få ta et bilde av ham da han ankom arrangementet. Han svarte ja og poserte, skriver Her og Nå, og viser til det de kaller poseringsbilde. Videre ble det spurt om en kommentar til innlegget han skulle holde, da svarte Håtun at han fikk se om han gjorde noe i etterkant.

Fotografen spurte også om å få ta et bilde til etter innlegget, men det hadde ikke Håtun lyst til, noe som ble etterkommet, skriver Her og Nå. Det ble også i etterkant av innlegget spurt om en kommentar, men det ønsket Håtun heller ikke, noe som også ble respektert av Her og Nå, skriver Her og Nå, og viser til det Håtun da sa: «Håtun sier så noe slikt som «Nå må du ikke lage noe som ser ut som jeg har stilt opp på intervju» hvilket jo vårt team ikke hadde til hensikt å gjøre.»

Her og Nå avviser at Håtun skal ha sagt at han ikke ville at noe verken fra scenen eller annet skulle refereres og at journalistene hadde sagt seg enig i dette. Her og Nå siterte Håtun fra intervjuet han hadde på scenen og Her og Nå hevder dette er noe de har anledning til på et offentlig arrangement, og det vises til at dette også var klarert med pressesjefen på forhånd. Her og Nå opplyser også at hele arrangementet ble streamet på Kreftforeningens nettside, og at opptak fra hele arrangementet fortsatt ligger ute på nett.

Her og Nå avviser å ha stjålet noe som helst, og skriver: «Allerede i femte linje går det klart frem at han snakker om sine opplevelser med møteleder Kari Birkeland på Månefisker i på verdens kreftdag i regi av kreftforeningen. Også andre steder i teksten går det frem at det er Kari Birkeland og ikke Her og Nå som stiller spørsmålene. Det gjentas også i bildeteksten til bildet fra scenen.» Det vises til at titlene, både på forsiden og inne i bladet, er sitater fra foredraget.

Her og Nå viser til tidligere PFU-uttalelser når det gjelder kildehenvisninger på forsiden, at PFU har slått fast at dette ikke er noe presseetisk absolutt krav. (PFU-sak 077/12 og 261/10). Det vises også til at stjernen er helt ordinær layout som brukes både på forsiden og inni bladet en rekke ganger i hvert nummer. Her og Nå anfører at dette er en ren saksopplysning og ikke et kommersielt virkemiddel.

Her og Nå synes det er trist at Håtun reagerer så sterkt på å bli gjengitt fra et offentlig arrangement bladet ble ønsket velkommen til å dekke. Her og Nå mener de har gjort det på en respektfull og refererende måte.

Klager opprettholder klagen. Han mener det bør være hans rett å bevare kontrollen i sin personlige sorgprosess. Håtun forteller at å miste en livsledsager skaper en ekstrem følelse av å miste kontroll. Og han reagerer derfor sterkt på at pressen tar over styringen, slik han opplever Her og Nå med dette oppslaget har gjort, og dette forsterker hans følelse av ikke å ha kontroll i sorg. «Faktisk er dette for meg det mest stressende jeg har opplevde siden Anbjørg gikk bort.» Og klager mener det nettopp er av slike grunner man har visse punkter i Vær Varsom-plakaten.

Han opplever at andre medier har tatt hensyn til hans sorg, og at det er «god kutyme i mediene overfor folk i sorg» – «som faktisk tar det enorme skrittet å ville dele noe som svært få ønsker å dele i offentligheten».

Klager peker på punkt VVpl punkt 3.3, premissene, og skriver: «Jeg ble ikke informert på forhånd av Her og Nå om denne saken skulle komme slik den gjorde».

Til punkt 4.4, tittelbruk, skriver han: «Kilden oppgis ikke på forsiden. Hadde de gjort det hadde det vært en helt annen sak. De kunne ha vist et bilde av meg på scenen med overskriften «Snakket åpent om sorg hos Kreftforeningen» eller noe i den duren».

Til punkt 3.9, hensyn i arbeidsprosessen, skriver han: «Her og Nå er åpenbart klar over at sorg fremdeles er tilstede i mitt tilfelle.» Det vises til tittelen «sorgen går ikke over». Men klager skriver han ikke har sett et snev av hensyn til dette: «Når man er pårørende etter dødsfall av sin nærmeste og snakker om det offentlig, venter man faktisk at pressen opptrer taktfullt. Jeg blir helt satt ut av hvordan Her og Nå har gått fram.»

Klager reagerer også på at ordet «sorg» ikke skrives i Her og Nås to siders tilsvarende, spesielt siden dette er grunnen til at klager reagerer.

Klager mener stjernen er en salgsstjerne og han finner denne særlig krenkende. Ifølge klager skal Her og Nå utnytte at det er ett år siden Anbjørgs bortgang for å selge bladet. Klager mener slike stjerner kalles bomber, noe alle som jobber med markedsføring vet hva betyr; man fyller stjernen med den informasjonen man mener er mest salgsutløsende. Det vises også til at det er skrevet med utropstegn. Klager tolker det som et utrop – som et kommersielt virkemiddel som skal trekke oppmerksomhet og selge. Klager reagerer på bruken av slike stjerner når noen er i sorg.

Klager skriver at Her og Nå tydeligvis kan sine saker når det gjelder «å juridisk-retorisk forsvare ydmykelse av kjente personer på lignende vis». Men klager mener at det å krenke noen i sorg er et klart brudd på VVpl. Hans historie fra scenen inneholdt nettopp det viktige poenget av å ha kontroll over sin egen sorgprosess som er vesentlig for å komme seg tilbake til et normalt liv. Her og Nå gjør dette vanskeligere, skriver klager som også viser til punktene 4.1, saklighet og omtanke, og 4.6, hensyn til pårørende.

Her og Nå skriver at bladet har ønsket å sette fokus på en sykdom som dessverre rammer altfor mange. Det vises igjen til at de ble ønsket velkommen til å dekke dagen, at arrangementet ble streamet og lagt ut som opptak i etterkant.

Om VVpl. punkt 3.3 skriver Her og Nå at Håmun valgte å la seg intervjuet fra scenen om det å leve med kreft i familien og sorgen etter konas bortgang. Kreftforeningen inviterte bladet til å dekke det som skjedde fra scenen. Bladet laget så en sak basert på ordene fra scenen, en sak uten Håmunns medvirkning. Han stilte imidlertid opp på et bilde for Her og Nås fotograf.

Her og Nå skriver at det er vanlig å sitere fra foredrag/intervjuer/taler på åpne arrangement, da dette anses som å snakke offentlig. Her og Nå skriver at det ikke ble sagt noe om sitatsjekk eller gjort annen avtale om at Håmun ikke ville at noe av hans innlegg skulle gjengis, slik det hevdes i klagen.

Det vises til at Håmun lot seg intervjuet fra scenen på et offentlig arrangement. Han visste at det var journalister i salen. Han er et erfarent intervjuobjekt, og han har snakket med flere medier om sin sorg tidligere. Hvis Håmun hadde tatt kontakt med Her og Nå etter innlegget og bedt bladet om ikke å lage noen sak, ville Her og Nå vurdert dette, skrives det i tilsvaret. Angående punkt 3.9 og 4.6 skriver Her og Nå at både Håmun og hans kone har vært åpne om

å leve med kreft over flere år, Håtun holdt et åpent og ærlig innlegg fra scenen. Ordene hans var viktige for mange, fordi mange kan kjenne seg igjen. Altså et viktig innlegg i det offentlige rom, skriver Her og Nå. Bladet kan derfor ikke forså at deres sak skulle komme overraskende på han, og bladet mener det ikke var mulig å forutse hans reaksjon.

Det vises igjen til at titlene er sitat fra scenen, og den gule stjernen er en del av bladets ordinære layout, og brukes omtrent i hver eneste sak og er en saksopplysning, hevder bladet.